

RIKSDAGENS SVAR 28/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om rätt till uppfinningar som görs vid högskolor samt till lag om ändring av lagen om rätt till arbetstagares uppfinningar

Ärende

Regeringen har till 2004 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till lag om rätt till uppfinningar som görs vid högskolor samt till lag om ändring av lagen om rätt till arbetstagares uppfinningar (RP 259/2004 rd).

Beredning i utskott

Kulturutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (KuUB 1/2006 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur lagstiftningen om högskoleuppfinningar fungerar och lämnar en utredning om detta till kulturutskottet inom tre år från lagstiftningens ikraftträdande. Uppföljningen bör bland annat klarlägga hur högskolorna uppfyller sina åligganden efter att de har övertagit rättigheterna till uppfinningar på det sätt som 7 § i lagen om högskoleuppfinningar föreskriver. Vid behov bör regeringen lägga fram förslag till bestämmelser om tidsfrister.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om rätt till uppfinningar vid högskolor

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på uppfinningar som personer anställda vid finländska högskolor gör i sitt anställningsförhållande och som kan skyddas med patent i Finland.

Denna lag tillämpas också på uppfinningar som personer i forskartjänst vid Finlands Aka-

demi gör vid finländska högskolor och som kan skyddas med patent i Finland.

Om en högskola med stöd av denna lag övertar en sådan rätt till en uppfinning att den begränsar uppfinnarens rätt att söka patent på uppfinningen, anses uppfinningen som en sådan uppfinning som kan skyddas med patent i Finland, om inte högskolan anför sannolika skäl för att det finns hinder för att bevilja patent.

2 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att på ett sätt som är ändamålsenligt för uppfinnaren, högskolorna och samhället främja identifierandet, skyddandet och utnyttjandet av uppfinningar som kommit till i finländska högskolor.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *högskolor* de universitet som nämns i 1 § i universitetslagen (645/1997), Försvarshögskolan som nämns i 4 § i lagen om försvarsmakten (402/1974), de yrkeshögskolor som avses i yrkeshögskolelagen (351/2003) samt separata inrättningar som lyder under eller är gemensamma för högskolorna,

2) *öppen forskning* forskning som

a) görs i ett anställningsförhållande för fullgörande av högskolornas forskningsuppdrag utan finansiering utifrån och utan att högskolornas utomstående avtalskompanjoner deltar i forskningen,

b) genomförs med finansiering från en utomstående part men i vilken inte ingår andra bestämmelser än sådana som gäller publicering av resultaten, eller

c) uppfyller förutsättningarna för avtalsforskning men om vilken högskolan och forsknings-samarbetsparten innan forskningen inleds uttryckligen har kommit överens om att den är öppen forskning,

3) *avtalsforskning*

a) forskning som enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) är avgiftsbelagd serviceverksamhet, eller

b) annan än i 2 punkten eller i denna punkts underpunkt a avsedd forskning, i vilken åtminstone en utomstående part deltar antingen som utförare av en del av forskningen, som finansierar eller på annat sätt och med vilken sammanhänger skyldigheter som gäller användningen av forsk-

ningsresultaten eller det sätt på vilket forskningen utförs,

4) *uppfinning som tillkommit i andra situationer* en uppfinning som hör till tillämpningsområdet för denna lag och som har tillkommit på annat sätt än i sådan forskning som avses i 2 eller 3 punkten.

4 §

Rätt till en uppfinning

Den som har gjort en uppfinning som hör till tillämpningsområdet för denna lag har samma rätt till sin uppfinning som en annan uppfinnare, om inte i denna eller någon annan lag föreskrivs något annat. Den som har gjort en uppfinning som hör till tillämpningsområdet för denna lag har rätt att bli erkänd som uppfinnare.

5 §

Uppfinningsanmälan

Uppfinnaren skall utan dröjsmål göra en uppfinningsanmälan till högskolan när han eller hon har gjort en uppfinning som hör till tillämpningsområdet för denna lag. Uppfinningsanmälan skall göras skriftligen, och uppfinnaren skall i den meddela sin uppfattning om huruvida uppfinningen har tillkommit i öppen forskning eller avtalsforskning eller i en annan situation. Om uppfinningen har flera uppfinnare, skall uppfinnarna göra en gemensam uppfinningsanmälan.

Uppfinningsanmälan skall innehålla tillräckliga uppgifter om uppfinningen för att högskolan skall kunna bedöma uppfinningen samt uppgifter om alla uppfinnare. Uppfinnaren skall dessutom på begäran ge högskolan andra nödvändiga uppgifter om uppfinningen.

Högskolan skall ge uppfinnaren ett skriftligt meddelande om de åtgärder som högskolan enligt denna lag får vidta. Meddelandet skall ges utan oskäligt dröjsmål och senast två månader efter det att högskolan har fått en uppfinningsanmälan med tillräckliga uppgifter. I meddelandet skall också nämnas om högskolan delar uppfinnarens uppfattning om huruvida uppfinningen

har tillkommit i öppen forskning eller avtalsforskning eller i en annan situation. Om den uppfinningsanmälan som uppfinnaren har gjort inte uppfyller förutsättningarna enligt 1 och 2 mom., skall högskolan utan dröjsmål skriftligen upplysa uppfinnaren om bristen.

6 §

Högskolans rätt till en uppfinning i öppen forskning

Högskolan kan överta rättigheterna till en uppfinning som tillkommit i öppen forskning, om uppfinnaren inte inom sex månader från en anmälan enligt 5 § 1 mom. har publicerat uppfinningen eller meddelat sin vilja att själv utnyttja uppfinningen. Ett meddelande om att rättigheterna övertas skall göras skriftligen, och högskolan skall innan meddelandet ges fråga uppfinnaren om han eller hon har för avsikt att själv utnyttja uppfinningen.

Om högskolan inte gör en anmälan enligt 5 § 3 mom. inom föreskriven tid, skall högskolan anses ha avstått från sin sekundära rätt till uppfinningen enligt denna paragraf.

7 §

Högskolans rätt till en uppfinning i avtalsforskning

Högskolan har rätt att överta rättigheterna till uppfinningar vid avtalsforskning inom sex månader från en anmälan enligt 5 § 1 mom. Ett meddelande om att rättigheterna övertas skall göras skriftligen.

Om högskolan inte gör en anmälan enligt 5 § 3 mom. inom föreskriven tid, skall högskolan anses ha avstått från sin rätt till uppfinningen enligt denna paragraf.

När högskolan med stöd av denna paragraf har övertagit rättigheterna till en uppfinning, skall uppfinnaren på högskolans yrkande utan dröjsmål underteckna ett överföringsbrev rörande uppfinningen samt övriga behövliga handlingar.

8 §

Högskolans rätt till en uppfinning i andra situationer

Högskolan har företrädesrätt att förhandla med uppfinnaren om de rättigheter som gäller uppfinningen, om en uppfinning som hör till tillämpningsområdet för denna lag har kommit till på det sätt som avses i 3 § 4 punkten.

Om en uppfinning som avses i 1 mom. är nödvändig med tanke på högskolans verksamhet, har högskolan utöver den företrädesrätt som nämns i 1 mom. rätt att få bruksrätt till uppfinningen mot en skälig ersättning.

9 §

Ersättningar

När högskolan på det sätt som avses i 6—8 § har övertagit rättigheterna till en uppfinning som avses i denna lag, har uppfinnaren rätt att få en skälig ersättning för uppfinningen. Ett avtalvillkor som överenskommits innan uppfinningen kommit till och genom vilket uppfinnaren avstår från sin rätt till en skälig ersättning är ogiltigt.

När ersättningens storlek räknas ut skall de omständigheter som påverkat tillkomsten av uppfinningen samt de intäkter som högskolan får av uppfinningen beaktas.

Högskolan skall ge uppfinnaren de uppgifter som behövs för att ersättningen skall kunna bestämmas.

10 §

Jämkning och preskription av ersättning

Utan hinder av vad som har bestämts genom avtal, beslut eller dom om den ersättning som avses i 9 §, kan domstolen bestämma annat om ersättningen, ifall väsentligt förändrade förhållanden ger anledning till detta. Uppfinnaren kan dock inte åläggas att returnera en redan betald ersättning.

I fråga om jämkning av ett oskäligt villkor i ett avtal som ingåtts om en rätt som grundar sig på en uppfinning som avses i denna lag gäller

lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929).

Om en talan om ersättning inte har väckts inom tio år från det då högskolan har meddelat att den övertar rätten till en uppfinning, har rätten till talan gått förlorad. Om patent har sökts på en uppfinning, kan talan dock alltid väckas inom ett år från beviljandet av patent.

11 §

Offentliggörande av forskningsresultat

Om inget annat överenskomms, får uppfinnaren inte offentliggöra forskningsresultaten på ett sätt som äventyrar skyddandet eller annat utnyttjande av uppfinningen, om högskolan i enlighet med 7 § kan överta rätten till uppfinningen. Innan den tidsfrist om vilken föreskrivs i 7 § 1 mom. går ut, får uppfinnaren inte lämna in en patentansökan eller annars bestämma något om en uppfinning som har tillkommit i avtalsforskning, om inte högskolan skriftligen meddelar uppfinnaren att högskolan inte kommer att överta rättigheterna till uppfinningen eller ger uppfinnaren tillstånd att patentera uppfinningen.

Högskolan skall hemlighålla uppgifter som anknyter till uppfinningen och som getts högskolan tills uppfinningen har skyddats på ett tillräckligt sätt och det inte finns andra särskilda skäl till hemlighållandet.

Utan hinder av 2 mom. kan högskolan ge uppgifter som gäller uppfinningen till parterna i forskningssamarbetet, om det i de avtal som gäller forskningen har överenskommits om utnyttjande, överföring eller delgivning av resultaten, eller till andra parter, om givandet av uppgifterna är nödvändigt för att uppfinningen skall kunna utnyttjas. Högskolan skall härvid se till att givandet av uppgifter inte äventyrar skyddandet eller utnyttjandet av uppfinningen eller uppfinnarens primära rätt till vetenskaplig publicering.

12 §

Fördelningen av bevisbördan

Högskolan skall visa att den har rätt att på det sätt som avses i 6—8 § överta rätten till en uppfinning.

Utan hinder av 1 mom. skall uppfinnaren ge en utredning av under vilka förhållanden uppfinningen har kommit till, om uppfinningen har kommit till i nära samband med ett avtalsforskningsprojekt. Om uppfinningen har kommit till tidigast sex månader efter att ett avtalsforskningsprojekt har avslutats, skall uppfinningen anses ha kommit till i öppen forskning, om inte högskolan för fram synnerligen vägande skäl för att uppfinningen väsentligen grundar sig på avtalsforskningsprojektet.

Om patent söks på en sådan uppfinning som skulle ha hört till tillämpningsområdet för denna lag ifall anställningsförhållandet hade fortgått eller om en sådan uppfinning på annat sätt utnyttjas inom sex månader från det att anställningsförhållandet upphörde, skall uppfinningen anses gjord under anställningsförhållandet, om inte uppfinnaren visar sannolika grunder för att uppfinningen har kommit till under tiden efter anställningsförhållandet.

13 §

Om lösning av tvister

Den uppfinningsnämnd om vilken föreskrivs i 11, 11 a och 11 b § i lagen om rätt till arbetstägares uppfinningar (656/1967) är behörig att ge utlåtanden i ärenden som hör till tillämpningsområdet för denna lag.

Laga domstol i tvistefrågor som hör till tillämpningsområdet för denna lag är Helsingfors tingsrätt. Härvid skall i tillämpliga delar följas det som föreskrivs om rättegångsprocessen i patentärenden.

14 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare, för högskolorna gemensamma bestämmelser om uppfinningsanmälan, de förfaranden som skall följas vid överföring av rättigheter och om utbetalning av ersättningar kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Högskolorna kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag i den ordning som föreskrivs i de lagar som gäller högskolorna.

15 §

Ikraftträdande och övergångstid

Denna lag träder i kraft den 200 . Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

I fråga om uppfinningar som gjorts före denna lags ikraftträdande gäller det som var föreskrivet vid den tidpunkt då uppfinningen gjordes.

Denna lag tillämpas inte på sådana forskningsavtal som har ingåtts eller forskningsprojekt som har påbörjats före denna lags ikraftträdande. Denna lag tillämpas inte heller på sådana uppfinningar för vilka gäller avtalsåtaganden som ingåtts före ikraftträdandet.

Lag

om ändring av lagen om rätt till arbetstagares uppfinningar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 december 1967 om rätt till arbetstagares uppfinningar (656/1967) 1 § 3 mom. samt 11 § 1 och 3 mom., sådana de lyder i lag 526/1988, och
fogas till lagen en ny 11 b § som följer:

1 §

På en uppfinning som en person som är anställd vid en finländsk högskola eller en person som innehar en forskartjänst vid Finlands Akademi och som utför forskning vid en finländsk högskola har gjort i denna egenskap tillämpas lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor (/).

ningsnämnd med en ordförande och åtta ledamöter.

De övriga ledamöterna, som skall vara förtrogna med arbetsförhållanden och uppfinningsverksamhet och av vilka tre företräder arbetsgiversidan och tre arbetstagarsidan, utnämns av statsrådet för tre år i sänder på förslag av respektive organisationer.

11 §

För att avge utlåtanden i frågor som avser tillämpningen av denna lag eller lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor finns en uppfin-

11 b §

I samband med den uppfinningsnämnd som nämns i 11 § kan finnas en sektion för ärenden som gäller uppfinningar som görs vid högskolor-

na. Det som i 11 och 11 a § föreskrivs om nämndens uppgifter och verksamhet gäller i tillämpliga delar också den sektion som handlägger högskoleuppfinningar.

Ordförande för sektionen är uppfinningsnämndens ordförande. Opartiska ledamöter är uppfinningsnämndens två opartiska ledamöter. De övriga ledamöterna, som skall vara förtrogna med högskoleförhållanden och uppfinningsverksamhet och av vilka tre företräder högskolorna som arbetsgivare och tre uppfinnarna som ar-

betstagare, utnämns av statsrådet för tre år i sänder på förslag av respektive organisationer. För varje ledamot i sektionen utnämner statsrådet en suppleant som skall uppfylla de för ledamoten föreskrivna kraven.

Beslut om vilka ärenden som handläggs i sektionen fattas av uppfinningsnämndens ordförande tillsammans med de opartiska ledamöterna.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 7 april 2006
